

Analiza impactului
la proiectul de hotărâri de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru
modificarea unor acte normative (controlul tutunului)
(număr unic 1173/MS/2023)

Titlul analizei impactului (poate conține titlul propunerii de act normativ):	Proiectul de hotărâri de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (controlul tutunului)
Data:	2023
Autoritatea administrației publice (autor):	Ministerul Sănătății Agenția Națională pentru Sănătate Publică
Subdiviziunea:	Direcția politici în domeniul sănătății publice și urgente sănătatea publică
Persoana responsabilă și datele de contact:	Mariana Gîncu, șef direcție, e-mail: mariana.gincu@ms.gov.md Ion Șalaru, director – adjunct, e-mail: ion.salaru@ansp.gov.md

Compartimentele analizei impactului

1. Definirea problemei

a) *Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate*

AIR a fost elaborat Proiectul de lege în vederea alinierii legislației naționale în domeniul Controlul tutunului cu cea a Uniunii Europene, în special Directiva 2014/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre în ceea ce privește fabricarea, prezentarea și vânzarea produselor din tutun și a produselor conexe și de abrogare a Directivei 2001/37/CE (text cu relevanță pentru SEE), modificată prin Directiva delegată (UE) 2022/2100 a Comisiei din 29 iunie 2022 de modificare a Directivei 2014/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește retragerea anumitor derogări cu privire la produsele din tutun încălzit, Recomandarea Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind mediile fără fum de tutun (2009/C 296/02), odată cu obținerea, la 23 iunie 2022, a statutului de țară candidată la UE. Decizia UE a avut la bază opinia favorabilă a Comisiei Europene, după evaluarea Chestionarului completat în contextul cererii de aderare depuse de țara noastră în luna martie 2022.

Elaborarea documentului este inclusă în PNAA pentru implementarea AA RM-UE 2023-2027 pentru a.2023 în vederea transpunerii totale a Directivei 40/2014. Conform AA Republica Moldova trebuie să întreprindă măsuri pentru protecția sănătății populației și prevenirea efectelor nocive a consumului produselor din tutun și celor conexe în vederea implementării prevederilor CCCT la care este parte din a.2009.

În contextul componentelor acțiunilor de protejare a generațiilor prezente și viitoare de efectele sanitare, sociale, de mediu și economice devastatoare ale consumului de tutun și de produse conexe și ale expunerii la fumul de tutun și la aerosolul de produs din tutun sau de produs conexe, au fost explorate următoarele probleme care subminează eforturile Guvernului pentru a ridica nivelul siguranței sănătății publice și al protecției sănătății umane ca o condiție prealabilă pentru dezvoltare durabilă și creștere economică:

- Sistemul de sănătate, sistemul social și economic suportă pierderi sub formă de cheltuieli pentru tratarea bolilor provocate de consumul de produse din tutun și produse conexe, de expunerea la fumul și aerosolul acestora, precum și cheltuieli pentru asistența socială și indemnizații pentru dizabilitate din cauza acestor boli, și pierderi de forță de muncă care poate fi antrenată în economia națională dacă aceasta nu și-ar pierde capacitatea de muncă în perioada productivă sau din cauza mortalității premature asociate cu consumul de tutun și de produse conexe.
- Apariția continuă a produselor noi de nicotină și tutun pe piața globală și cea a Republicii Moldova, care prezintă un grup eterogen de produse, și evoluția continuă a acestor produse ca design și structura ce face dificilă reglementarea acestor produse, inclusiv și a dispozitivelor de încălzire, care sunt indispensabile pentru folosirea acestora.
- Creșterea consumului de produse din tutun încălzit și țigarete electronice, în special în rândul tinerilor, care capătă proporții de epidemie. Adolescenții și tinerii nu au posibilitatea să fie informați, prin intermediul pachetelor și ambalajelor noilor produse din tutun așa ca produsele din tutun încălzit și țigăretele electronice, pentru care se atestă o creștere alarmantă a consumului printre

adolescenți și tineri, despre efectele adverse asupra sănătății umane ale acestor produse sau alte consecințe nedorite ale consumului acestuia.

- Dependența de nicotină la adolescenți este mai severă decât la adulți și este mai complicat de tratat. Formele de consum, în special țigărele electronice de unică folosință cu diferite arome produse de industria tutunului sunt ușor de distribuit și consumat de către adolescenți și mai dificil de combătut.
- Nivelul redus de protecție, în special a copiilor, față de expunerea în spații publice semideschise și deschise la fumul de tutun sau la aerosolul din produs din tutun sau de produs conex.
- Nivelul redus de protecție a copiilor de comportamentul de a fuma care este promovat, în special prin serviciile media audiovizuale, prin derularea scenelor care conțin produse din tutun sau produse conexe ori scene care conțin consumul acestor produse.
- Nivelul redus al calității informațiilor pentru notificarea noilor produse din tutun, în special a țigaretelor electronice și flacoanelor de reumplere.

b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate

Consumul de tutun constituie cel mai major factor risc pentru sănătatea populației Republicii Moldova, care poate fi evitat. Tutunul și toate produsele din tutun inclusiv produsele de nicotină (țigările electronice) sunt periculoase pentru sănătate sub orice formă de consum. Nicotina care se conține în produsele de tutun și produsele conexe este o substanță cu potențial de dependență sporit pentru consumatori, ceea ce contribuie la menținerea acestui comportament nociv în rândul populației.

Recent pe piața globală, precum și pe piața Republicii Moldova, au fost introduse produse noi de nicotină și tutun (varietăți de țigări electronice și produse de tutun încălzit), care sunt comercializate de industria tutunului drept produse cu „risc redus” sau o „alternativă mai sănătoasă” pentru produsele de tutun convenționale și promovate în mod agresiv, inclusiv copiilor și adolescenților. Or, la ziua de azi este bine documentat faptul că tutunul, în toate formele sale reprezintă o amenințare gravă pentru sănătate. La fel este cunoscut și faptul că produsele de nicotină, consumate de adolescenți, produce schimbări pe termen lung în creierul tinerilor, care încă se afla în stadiu de dezvoltare, ceea ce crește riscul utilizării abuzive de substanțe și apariția tulburărilor afective la vârsta adultă¹. Dependența de nicotină la adolescenți este mai severă decât la adulți și este mai complicat de tratat. Formele de consum, în special țigărele electronice de unică folosință cu diferite arome produse de industria tutunului sunt ușor de distribuit și consumat de către adolescenți și mai dificil de combătut. Reglementarea acestor produse reprezintă o mare provocare pentru multe țări, din cauza diversității lor pe piață precum și din cauza apariției continue a formelor noi.

Totodată, la nivel mondial consumul oricărui produs ce conține tutun și a produselor conexe sunt factori de risc major ce condiționează peste 30% din decesele prin cancer, inclusiv 90% din decesele prin cancer pulmonar, 25% din decesele prin boli coronariene, 85% din decesele prin boli pulmonare cronice obstructive și 25% din decesele prin boli cerebrovasculare. Fumătorii mor, în medie, cu 15 ani mai devreme decât nefumătorii.

2) multitudinea de dovezi confirmă că toate formele de produse de tutun precum și produse conexe sunt dăunătoare pentru sănătate, iar consumul de tutun rămâne a fi factorul de risc major pentru mortalitatea prematură (pana la vârsta de 70 de ani). Expunerea la fumul de tutun provoacă anual în jur de 1,3 milioane de decese premature la nefumători². Expunerea la fumul de tutun la fel are consecințe grave pentru sănătatea și viața nefumătorilor, provocând la rândul său boli cardiovasculare și respiratorii grave, inclusiv boli coronariene și cancer pulmonar

Consumul de tutun contribuie la sporirea nivelului de sărăcie prin deturnarea cheltuielilor gospodăriei de la nevoile de bază, cum ar fi hrana și adăpostul, către procurarea produselor de tutun. În jur de 77% dintre fumători trăiesc în țările cu venituri medii și mici, ceea ce influențează puternic prevalența la nivel global. Costurile economice ale consumului de tutun sunt substanțiale și includ costuri semnificative de

² Global Burden of Disease [online database]. Seattle (WA): Institute of Health Metrics; 2019 (<https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>)

îngrijire a sănătății pentru tratarea bolilor cauzate de consumul de tutun, precum și capitalul uman pierdut care rezultă din morbiditatea și mortalitatea atribuită tutunului³.

Eforturile depuse de țările din întreaga lume, au determinat o scădere a prevalenței medii a fumătorilor la nivel global de la 22,8% la 17,0% în perioada anilor 2007-2021, ceea ce constituie o scădere relativă cu 25%. Cu toate acestea la nivel global mortalitatea cauzată de consumul produselor de tutun rămâne în creștere și înregistrează peste 8,7 milioane de decese anual⁶. Bolile cronice netransmisibile (BNT), inclusiv bolile cardiovasculare, accidentul cerebral vascular, cancerul, diabetul și bolile cronice respiratorii se fac responsabile de aproximativ 74% din toate decesele mondiale. Mai mult de trei sferturi din toate decesele provocate de BNT și 86% dintre cei 17 milioane de oameni care au decedat prematur.

În Republica Moldova, din totalul de 40.000 de decese înregistrate în mediu în perioada anilor 2020-2022, aproximativ 15% sunt atribuite consumului de produse de tutun și expunerea la fumul de tutun. În anul 2020, aproximativ 14% dintre cele 40.466 de decese înregistrate au fost determinate de patologii cauzate de consumul tutunului, dintre care 60% sunt decese premature. Pe durata pandemiei de COVID-19 fumatul a constituit un factor de risc suplimentar care a agravat starea bolii și a crescut perioada însănătoșirii, având în vedere că infecția COVID-19 și fumatul au același organ țintă comun – plămânii.

Impactul economic al fumatului produselor din tutun și produselor conexe este estimat pentru Republica Moldova la 2% din PIB, ceea ce constituie la niveluri a.2023 în jur de 6 miliarde de lei. Pentru comparație – plata accizelor pentru produsele din tutun și cele conexe constituie circa 1 miliard de lei.

Contrar rezultatelor înregistrate la nivel global referitor la prevalența consumului de tutun, în Republica Moldova trei din 10 persoane (29,9%) erau utilizatori actuali a produselor de tutun, **cu o rată de aproximativ de șapte ori mai mare în rândurile bărbaților (52,0%) decât în rândurile femeilor (7,7%)**. La fel s-a înregistrat o creștere a prevalenței fumătorilor cu 2 p.p. între anii 2013 și 2021. Fumatul produselor de tutun rămâne în continuare cel mai popular mod de utilizare a tutunului și nu a înregistrat diferențe semnificative la compararea rezultatelor studiului STEPS 2013 și 2021. Regretabil, dar a crescut raportul dintre fumătorii actuali de tutun din mediul urban și cel rural de la 1,13 la 1,31 în perioada anilor 2013 și 2021⁴. Aceste rezultate plasează Republica Moldova printre țările cu cea mai înaltă rată de fumători în Regiunea Europeană a Organizației Mondiale a Sănătății (OMS).

Pe de altă parte, în pofida eforturilor întreprinse la nivel global, ratele consumului de tutun la tineri rămân îngrijorătoare – se estimează că 24 de milioane de copii din întreaga lume cu vârsta cuprinsă între 13 și 15 ani fumează. Dovezile arată că majoritatea fumătorilor adulți încep să fumeze în adolescență, 88% având prima țigară înainte de vârsta de 18 ani. Tendințele de prevalență a fumatului în rândul tinerilor de 11-15 ani arată o creștere rapidă până la vârsta de 15 ani pentru ambele sexe.

Conform rezultatelor studiului GYTS efectuat în Republica Moldova în 2019, 16,3% dintre elevi cu vârsta cuprinsă între 13-15 ani, 20,4% dintre băieți și 11,8% dintre fete, folosesc în prezent produse din tutun (inclusiv produse din tutun încălzit). Aceste rezultate la fel prezintă creșterea prevalenței în comparație cu rezultatele obținute în 2013 (10,4%; 14,9% băieți și 5,8% fete), printre aceeași grupă de vârstă. 38,6% dintre acestea au menționat că au început să fumeze până la vârsta de 10 ani. Analizând consumul produselor noi de nicotină și tutunse constată că 12,7% dintre adolescenții în vârstă de 13-15 ani au raportat folosirea țigărilor electronice (16,8% băieți și 8,4% fete). Problema folosirii țigărilor electronice la tineri devine din ce în ce mai stringentă. Nicotina, o substanță chimică care provoacă dependență, tinde să aibă efecte adverse asupra dezvoltării creierului tânăr și să inducă dependență mult mai rapid și la niveluri mai scăzute de consum. Datele aceluiași studiu atestă că 28,3% dintre adolescenți sunt expuși la fumul de tutun acasă, iar 43,2% dintre ei sunt expuși la fumul de tutun în spațiile publice închise.

Conform Studiului STEPS 2021, sunt expuși la fumul de tutun la domiciliu 23,2% persoane, iar la locul de muncă – 26,4% persoane.

Acest proiect de lege este elaborat, având drept scop:

- 1) Protejarea generație prezente și viitoare ale Republicii Moldova de consecințele devastatoare pentru sănătate, sociale, de mediu și economice ale consumului de tutun și ale expunerii la fumul de tutun prin consolidarea legislației naționale în domeniul controlului tutunului;
- 2) Armonizarea legislației Republicii Moldova în domeniul controlului tutunului la legislația europeană și în special la Directiva 2014/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014

³ Economic trends in tobacco, In: Centers for Disease Control and Prevention/ Smoking and tobacco use [website]. Atlanta (GA): Centers for Disease Control and Prevention (https://www.cdc.gov/tobacco/data_statistics/fact_sheets/economics/econ_facts/index.htm#references)

⁴ STEPS: prevalence of noncommunicable disease risk factors in the Republic of Moldova, 2021 (<https://www.who.int/republic-of-moldova/publications/item/WHO-EURO-2022-6785-46551-67555>)

privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre în ceea ce privește fabricarea, prezentarea și vânzarea produselor din tutun și a produselor conexe și de abrogare a Directivei 2001/37/CE, modificată prin Directiva delegată (UE) 2022/2100 a Comisiei din 29 iunie 2022 de modificare a Directivei 2014/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește retragerea anumitor derogări cu privire la produsele din tutun încălzit; Recomandarea Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind mediile fără fum de tutun (2009/C 296/02);

- 3) Consolidarea implementării Convenției-cadru a OMS privind controlul tutunului (CCCT), un tratat cu putere legală, ratificat de Republica Moldova în 2007, și care obligă membrele semnatare să adopte și implementeze măsuri și dispoziții bazate pe dovezi pentru a minimiza atât cererea cât și oferta produselor de tutun și conexe.

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

1. Nerespectarea principiului prevenției și protecției sănătății populației - normele legale privind interzicerea fumatului nu acoperă o serie de spații care sunt frecventate de tineri și familii cu copii, precum zonele de agrement, terasele, inclusiv la stațiile PECO, spațiile aferente piscinelor.

2. percepția eronată a consumatorilor produselor din tutun și a populației privind aplicabilitatea interdicțiilor pentru fumat și admiterea, contrar legii, a consumului produselor din alte categorii decât țigări convenționale în spații unde fumatul este interzis,

3. Implementarea insuficientă de către autoritățile publice centrale și locale a prevederilor legislației,

4. Apariția relativ recentă pe piață a produselor noi din tutun și cele conexe, ceea ce a impus dificultăți în definirea și clasificarea acestor produse, precum și definirea emisiilor pe care le produc.

5. Comercializarea acestor produse de către industria tutunului drept produse pretinse cu „risc redus” sau „alternative mai curate la țigările convenționale”, sau „alternative fără fum la fumul țigărilor convenționale”.

6. Excepția produselor noi de tutun și nicotină de la un șir de măsuri de reglementare, ceea ce a dus la promovarea agresivă a acestor produse la punctele de vânzare și magazinele specializate, prin rețelele sociale, care țintesc în special copiii și adolescenții.

7. Sistemul existent de raportare din partea industriei nu permite obținerea datelor privind volumul produselor din tutun și produselor conexe plasate pe piață per marcă comercială, lipsește o listă prioritară de ingrediente utilizate pentru a fi raportate, sunt limitate informațiile despre efectele pe termen lung ale produselor noi de tutun și nicotină asupra sănătății consumatorului.

8. Existența fenomenului de promovare și publicitate directă și indirectă a produselor din tutun și celor conexe, a dispozitivelor și accesoriilor de utilizare a acestora, în special în mediul on-line, media socială, prin intermediul produselor media audiovizuale, în lipsa unor mecanisme clare de calificare și constatare a acestora.

9. Lipsa alinierii cadrului legislativ național în domeniul controlului tutunului la cel al Uniunii Europene.

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

Odată cu implementarea graduală a prevederilor Legii 278/2007 privind controlul tutunului modificate prin Legea 124/2015 s-au înregistrat progrese evidente, inclusiv,

- a fost interzisă din 31 mai 2016 utilizarea produselor din tutun în spațiile închise, inclusiv la obiectivele de alimentație publică, fapt ce a adus beneficii atât vizitatorilor, cât și agenților economici, care au obținut avantaje economice de la creșterea frecvenței de către persoanele nefumătoare și familiilor cu copii. Conform Studiului KAP 2017 (cunoștințe, atitudini și practic) la 1 an de la intrarea în vigoare acestor prevederi, 58% din respondenții care vizitează restaurantele sunt de părere că, după interzicerea fumatului în restaurantele și barurile din Moldova, vizitarea acestora a devenit mai plăcută. Aproape de două ori mai mare este proporția nefumătorilor (71%) care au afirmat acest lucru, în comparație cu cei fumători (37%).

- Începând cu a. 2018 sunt aplicate pe pachetele de țigarete avertismentele de sănătate combinate cu pictograme, totodată produsele din tutun încălzit sunt exceptate de la aceste prevederi, fapt ce încurajează consumul acestora, la utilizatori persista falsa percepție că acestea ar fi mai puțin nocive,

- Conform rezultatelor controalelor, în majoritatea obiectivelor de alimentație publică (>90%) se respectă interdicțiile privind fumatul, dar aceasta nu este suficient. Un șir de locații ca zonele de agrement, terasele obiectivelor de alimentație publică au rămas neacoperite de interdicții, ceea ce subminează implementarea spațiilor libere de tutun. Amenajarea locurilor pentru fumat nu descurajează consumul produselor din tutun

și celor conexe,

- Capacități insuficiente de implementare din partea IGP a restricțiilor privind fumatul în anumite spații publice deschise, inclusiv pe teritoriul instituțiilor de învățământ preuniversitar, profesional, colegial și superior,

- Lipsa de reglementări clare referitor la controlul aspectelor de publicitate și de promovare a produselor din tutun și celor conexe, a dispozitivelor și accesoriilor de utilizare a acestora în mediul on-line și a comerțului electronic,

- Bariere legislative, inclusiv ce tin de aplicarea prevederilor Legii 131/2012 cu privire controlul de stat al activității de întreprinzător limitează eficiența controalelor ANSP asupra respectării legislației în obiectivele de alimentație publică, de cazare, de agrement, iar ANSA care autorizează aceste obiective, nu exercită controlul implementării prevederilor Legii 278/2007 privind controlul tutunului.

Implementarea eficienta a legislației de control a tutunului a fost subminată pe parcursul anilor de mai multi factori:

1) existența lacunelor la nivel de legislație, pe de o parte, și lipsuri în instrumentele de implementare a legislației, pe de alta parte;

2) interferența tenace a industriei tutunului, care aplica numeroase tactici agresive de marketing atât la nivel de populație, cât și influențe tenebre la nivel de legislație și politici de control a tutunului;

3) apariție pe piața a produselor noi de tutun și nicotina, care impun dificultăți de definiție și clasificare, precum și omiteri în reglementarea acestor produse.

În cazul în care nu se vor întreprinde măsurile de consolidare a legislației de control a tutunului propuse în prezentul proiect de lege, sunt eminente următoarele consecințe:

- 1) creșterea ratelor de consum a produselor de tutun și produselor de nicotină (țigarilor electronice) printre copiii și adolescenți
- 2) creșterea ratelor de consum a produselor de tutun printre populația adultă, precum și a morbidității și mortalității determinate de consumul acestor produse;
- 3) creșterea expunerii la fumul de tutun secundar și la emisiile țigărilor electronice;
- 4) creșterea a deceselor premature în rândul populației din cauza bolilor cauzate de consumul produselor din tutun și produselor conexe cu 2% suplimentar la ponderea deja existentă;
- 5) subminarea drepturilor cetățenilor și în special a copiilor de acces la aer curat, liber de fumul de tutun și emisiile produselor electronice;
- 6) continuarea fenomenului de publicitatea directă și voalată a produselor din tutun, inclusiv promovarea unor produse de tutun și conexe cu inducerea în eroare a utilizatorilor că acestea sunt produse cu risc redus,
- 7) neatingerea țintelor obiectivelor de dezvoltare durabilă (SDG 3.4) și a țintei de reducere voluntară a consumului de tutun din Planul de acțiune global al OMS pentru prevenirea și controlul bolilor ne transmisibile 2013-2025; creșterea costurilor economice determinate din cauza îmbolnăvirilor, invalidizării la vârsta aptă de muncă, din cauza deceselor premature, spitalizării și tratamentului ambulatoriu al bolilor legate de fumat, care depășesc veniturile statului de la comercializarea produselor ce conțin tutun.

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

În prezent măsurile de control a tutunului sunt reglementate de:

- 1) Legea nr. 124/2007 pentru ratificarea Convenției-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind Controlul Tutunului;
- 2) Legea nr. 278/2007 privind controlul tutunului;
- 3) Legea nr. 10/ 2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice;
- 4) Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova la Uniunea Europeană.
- 5) Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate;
- 6) Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/ 2008;
- 7)
- 8) Legea nr. 160/2011 cu privire la reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător ;
- 9) Hotărârea Guvernului nr. 1090/2017 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale

de Sănătate Publică. ;

- 10) Hotărârea Guvernului nr. 129 /2023 cu privire la aprobarea Programului național de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023-2027;
- 11) Directiva 2014/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre în ceea ce privește fabricarea, prezentarea și vânzarea produselor din tutun și a produselor conexe și de abrogare a Directivei 2001/37/CE (text cu relevanță pentru SEE), art.1 pct. 1 și pct.2 lit. (b), din Directiva delegată (UE) 2022/2100 a Comisiei din 29 iunie 2022 de modificare a Directivei 2014/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește retragerea anumitor derogări cu privire la produsele din tutun încălzit,
- 12) Recomandarea Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind mediile fără fum de tutun (2009/C 296/02),
- 13) Decizia de punere în aplicare (UE) 2015/2183 a Comisiei din 24 noiembrie 2015 de stabilire a unui format comun pentru notificarea țigaretelor electronice și a flacoanelor de reumplere.

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

Principalele obiective ale intervenției sunt:

1. Reducerea expunerii la fumul de tutun și aerozoli de tutun și produse conexe;
2. armonizarea legislației naționale în domeniul controlul tutunului cu cea europeană și cu rigorile Convenției Cadru a OMS privind controlul tutunului, o mai bună reglementarea a atribuțiilor autorităților cu funcții de control în domeniu;
3. reducerea consumului produselor din tutun și celor conexe, atât la adulți, cât și la tineri în conformitate cu țintele stabilite prin Hotărârea de Guvern 129/2023 pentru aprobarea Programului național de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023-2027;
4. protejarea sănătății populației de consecințele consumului produselor din tutun și al produselor conexe și de expunerea la fumul de tutun;
5. contracararea fenomenelor de publicitate și promovare a produselor din tutun și celor conexe,
6. aplicarea măsurilor comprehensive de reglementare a produselor de tutun care să includă și produsele de tutun încălzit și dispozitivele acestora;
7. consolidarea măsurilor de reglementare a produselor conexe, în special a țigărilor electronice.

3. Identificarea opțiunilor

a) Expuneți succint opțiunea „a nu face nimic”, care presupune lipsa de intervenție

Opțiunea 1 – „a nu face nimic”:

- va fi permis în continuare fumatul în spațiile vizitate de copii și adolescenți, care vor fi supuse acțiunii fumului și aerosolului din produsele din tutun și cele conexe, fapt ce pe de o parte le va afecta sănătatea, pe de altă parte va redice numărul de vizitatori nefumători ai acestor locuri,

- tinerii vor fi atrași în continuare de ambalajele atractive a produselor din tutun și celor conexe, inclusiv de designul dispozitivelor de încălzire și utilizare a acestora, vor iniția și vor continua consumul acestora cu toate consecințele asupra sănătății

- vor fi afectate normele de comportament social prin tolerarea și acceptarea fumatului, în special a produselor noi din tutun cu falsa senzație că sunt mai puțin dăunătoare și la modă,

-Aceasta poate conduce la creșterea numărului consumatorilor, inclusiv în rândul adolescenților până în anul 2025 prin:

- a) produsele convenționale din tutun, în special a produselor din tutun încălzit cu 2 p.p.(puncte procentuale) anual la adolescenții de vîrsta 13-15 ani și cu 1,5-2 p.p. la adulți de vîrsta 18-69 ani;
- b) produsele conexe cu 1,5-2 p.p. anual la adolescenții de vîrsta 13-15 ani și cu 2 p.p. la adulți de vîrsta 18-69 ani.

Aceasta va crește povara pe sistemul de sănătate, care va avea cheltuieli sporite pentru

tratamentul bolilor cauzate de consumul produselor din tutun și celor conexe.

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicând cum acestea țin seama de cauzele problemei, cu indicarea noutăților și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate

Proiectul propus de lege prevede următoarele amendamente majore:

1. Legea nr. 278/2007 privind controlul tutunului:

Amendamentele introduse la articolul 2 țin să transcrie definițiile lipsă, preluate din Directiva 2014/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre în ceea ce privește fabricarea, prezentarea și vânzarea produselor din tutun și a produselor conexe pentru a asigura compatibilitatea actelor legislative naționale și cele europene, pentru următorii termeni:

„flacon de reumplere” „tutun”, „produs de tutun încălzit”, „producător”, „nicotină”, „nivelul emisiilor”, „modificare substanțială a circumstanțelor”, „mediu fără fum de tutun”, „pungă”, „pliculețe de nicotină”.

Pentru termenul de „produs de tutun încălzit”, proiectul de lege propune termenul bazat pe Decizia adoptată la Conferința Părților FCTC/COP8 (22), și anume – produs din tutun încălzit, este un produs de tutun care produce aerosoli ce conțin nicotină și substanțe chimice atunci când tutunul este încălzit sau când este activat de un dispozitiv care conține tutun, și ulterior este inhalat de utilizatori. În contextul prezentei legi, produsele de tutun încălzit fac parte din produse de tutun pentru fumat.

Pentru termenii de „fumat”, „produse din plante pentru fumat”, se propune redactarea acestora în conformitate cu Ghidurile pentru implementarea Convenției Cadru a OMS privind Controlul Tutunului, se propune totodată excluderea noțiunii „rezerve din tutun” pentru a nu crea confuz cu noțiunea „produs de tutun încălzit”

Amendamentele introduse la articolele 11, 16 și 17, **includerea unui articol nou 16¹ și abrogarea articolului 17¹** au drept scop să asigure reglementarea omogenă, aplicată pentru toate produsele de tutun prezente pe piața Republicii Moldova, fără excepții, pentru a preveni lacunele legislative și interpretările ambigue. Introducerea respectivelor amendamente au la bază următoarele considerente:

a) raportul Comisiei privind stabilirea unei modificări substanțiale a circumstanțelor în ceea ce privește produsele de tutun încălzit în conformitate cu Directiva 2014/40/UE, unde Comisia a stabilit ca avut loc o modificare substanțială a circumstanțelor referitoare la produsele de tutun încălzit, cu o creștere a volumului vânzărilor peste 10% în cel puțin 5 state membre, iar volumul vânzărilor la nivelul comerțului cu amănuntul a depășit 2,5% din totalul vânzărilor de produse de tutun s-a luat decizia de a modifica articolul 7 alineatul (12) din Directiva 2014/40/UE pentru a extinde la produsele din tutun încălzit interdicția privind introducerea pe piață a produselor din tutun cu o aromă caracteristică sau care conțin arome în oricare dintre componentele lor. Din aceleași motive a fost modificat articolul 11 alineatul (1) din Directiva 2014/40/UE pentru a retrage posibilitatea statelor membre de a acorda excepției pentru produsele de tutun încălzit de la obligațiile de a purta mesajul de informare și avertismentul de sănătate⁵.

b) Decizia CCCT/COP8 (22) adoptată la cea de-a opta sesiune a Conferinței părților (COP) la CCCT a OMS și care recunoaște că produsele din tutun încălzit sunt produse din tutun și, prin urmare, fac obiectul prevederilor CCCT OMS. Totodată Decizia CCCT/COP8 a venit cu clarificări referitorul la emisiile produselor de tutun încălzit, specificând ca fumul este un tip de aerosol care se produce atunci când o substanță este încălzită suficient pentru a genera produse de reacție chimică nocive. Fumul poate fi generat într-o gamă largă de temperaturi, cu sau fără prezența arderii. Încălzirea tutunului la temperaturi utilizate în mod obișnuit, produce un aerosol care conține produse toxice de degradare termică care nu erau prezente inițial în tutun înainte de a fi încălzit. Aerosolii emiși de produse de tutun încălzit se încadrează astfel în definiția fumului. Deoarece sursa acestui fum este un produs din tutun, emisiile majorității produselor din tutun încălzit – sunt considerate fumul de tutun.

Aceeași decizie CCCT/COP8(22) invită părțile semnatare să prioritizeze următoarele măsuri:

- măsuri care să prevină inițierea utilizării acestor produse;
- măsuri care să protejeze nefumătorii de la expunerea la emisiile lor prin includerea acestor produse în domeniul de aplicare al legislației de protecție împotriva fumului de tutun, în conformitate cu articolul 8

⁵ Raport al Comisiei privind stabilirea unei modificări substanțiale a circumstanțelor în ceea ce privește produsele din tutun încălzit în conformitate cu Directiva 2014/40/UE <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0279&from=EN>

din CCCT ai OMS;

- măsuri să interzică mențiuni de sănătate lipsite de dovezi;
- măsuri care să interzică comprehensiv publicitatea, promovarea și sponsorizarea produselor din tutun încălzit, în conformitate cu articolul 13 din CCCT ai OMS;
- să reglementeze conținutul și dezvăluirea conținutului produselor de tutun încălzit cu articolele 9 și 10 din CCCT OMS;
- măsuri care să protejeze politicile de control al tutunului față de interesele comerciale și alte interese lege de aceste produse, în conformitate cu articolul 5.3 din FCTC OMS.

Totodată respectiva decizie FCTC/COP8(22) solicită părților să ia în considerare dacă „să reglementeze, inclusiv să restricționeze sau să interzică, după caz, fabricarea, importul, distribuția, prezentarea, vânzarea și utilizarea produselor din tutun încălzit” și să aplice măsurile menționate anterior, inclusiv și asupra dispozitivelor concepute pentru consumând aceste produse.

Drept urmare, la ziua de azi produse de tutun încălzit sunt supuse acelorași restricții de publicitate și promovare ca și alte produse de tutun în țările Uniunii Europene (Austria, Germania, Italia, Polonia, Cehia, Lituania, Olanda), în Marea Britanie, Elvetia, Nouă Zeelandă, Israel, Canada. În Canada și Israel, produsele de tutun încălzit sunt supuse cerințelor de ambalaj standardizat (plain packaging). În țările Uniunii Europene precum Austria, Germania, Lituania, Olanda, Polonia, la fel și în Marea Britanie și Japonia produsele de tutun încălzit sunt subiectul aplicării avertismentelor de sănătate.

Astfel, conform noilor prevederi ale articolului 16, sunt cerințe unice pentru etichetarea produselor din tutun, inclusiv pentru pachetele de rezerve pentru tutun încălzit, ce vor fi etichetate conform acelorași cerințe ca și pachetele de țigarete, inclusiv suprafața dedicată avertismentelor textuale și combinate.

O altă prevedere propusă în art. 16 include ajustarea la cerințele Directivei 40 privind aprobarea a 3 seturi de avertismente combinate, care vor fi rulate anual pe produsele din tutun, cu redarea consecințelor consumului acestor produse. Articolul **nou 16¹** vine să prezinte mai clar cerințele privind etichetarea produselor conexe (țigarele electronice și produsele din plante pentru fumat).

Articolul 17¹ care reglementează etichetarea produselor din tutun care nu arde, care în proiect sunt, de fapt, produse din tutun încălzit, se propune spre abrogare prin faptul că etichetarea produselor din tutun încălzit se va realiza în conformitate cu prevederile articolului 16.

Amendamentele introduse la art. 13 țin de ajustarea la prevederile Directivei 40 privind raportarea volumului anual al vânzărilor per marcă și tip de produs de tutun și produse conexe, dispozitive și accesorii de utilizare, reîncărcare sau încălzire raportate, precum și clarificarea privind obligațiile de raportare extinsă pentru ingredientele cel mai frecvent utilizate în produsele din tutun și cele conexe. Astfel la acest articol se propun 2 alineate noi referitor la aplicarea obligațiilor de raportare extinsă în cazul anumitor aditivi ce se conțin în produsele din tutun și produsele conexe, care sunt incluși pe o listă prioritară, aprobată de Guvern

Amendamentele introduse la articolele 19 și 19¹ vin să preia prevederile Directivei 40 privind forma și aspectele pachetelor unitare pentru produsele din tutun, prevederi care nu au fost preluate anterior. Aceasta va permite unificarea formelor pachetelor, precum și respectarea dimensiunilor avertismentelor de sănătate.

Amendamentele introduse la articolul 21, care se completează cu alineatele (1¹) și (1²), ce vin să reglementeze prezentarea produselor din tutun, a produselor conexe, a dispozitivelor și accesoriilor de utilizare, reîncărcare sau încălzire a acestora în jocurile de calculator nou create (inclusiv în jocurile video și jocurile online), în jocurile de societate destinate oricărei categorii de vârstă, precum și în materialele audiovizuale nou create, destinate copiilor și adulților, inclusiv în filmele TV și video, în spectacolele de teatru și de divertisment, în programele radio, TV și de știri, de asemenea difuzarea, inclusiv difuzarea prin cablu, și orice altă utilizare a jocurilor, materialelor audiovizuale, spectacolelor, programelor în care se prezintă produsele menționate sau procesul de consum al acestor produse, cu excepția cazului în care o astfel de prezentare face parte din intenția artistică a autorilor, iar jocurile, materialele audiovizuale, spectacolele sau programele în cauză sunt destinate adulților. Totodată, se propune instituirea afișării mesajelor de avertizare privind dauna consumului produselor din tutun și celor conexe la demonstrarea materialelor audiovizuale, inclusiv a filmelor TV și video, a programelor TV, video și de știri, care conțin scene cu produse din tutun, produse conexe, dispozitive și accesorii de utilizare, reîncărcare sau încălzire.

Concomitent la acest articol se propune excluderea promoțiilor și reducerilor de prețuri la produsele din tutun și cele conexe, care sunt aplicate în scopul creșterii vânzărilor și atragerii de noi consumatori.

Amendamentele introduse la articolele 22, 23 au drept scop să consolideze reglementarea produselor de nicotină, pentru a proteja sănătatea populației, în special a copiilor și adolescenților de efectele toxice

ale acestor produse, sa prevină inițierea utilizării acestor produse de către copii și adolescenți și sa preîntâmpine instalarea dependenței față de nicotină; sa protejeze măsurile de control a tutunului aplicate în prezenta lege de interferențele industriei tutunului; să prevină lacune legislative, care ar oferi produselor conexe exceptări de la reglementările aplicate produselor de tutun convenționale.

Amendamentele introduse la art. 26 se propune o expunere mai concretă și o completarea a listei spațiilor unde este interzis fumatul, inclusiv pe teritoriul parcurilor de distracții, zonelor de odihnă și agrement, acvaparcurilor, piscinelor și la terasele localurilor de alimentație publică și stațiile PECO. Aceasta este necesar pentru a asigura dreptul la un mediu fără fum, garantat de Legea 278/2007, în special în locurile vizitate cel mai frecvent de familiile cu copii. În sezonul cald, cele mai frecvente adresări din partea populației privind nerespectarea dreptului la un mediu fără fum au fost în cazul zonelor de agrement și teraselor localurilor de alimentație publică pe teritoriul stațiilor de alimentare cu produse petroliere. Concomitent se face o clarificare a locurilor de uz comun din blocurile de locuit si publice unde este interzis fumatul. De asemenea în acest articol se expune mai clar responsabilitatea angajatorilor, proprietarilor, managerilor spațiilor publice și ale locurilor de muncă să asigure respectarea normelor legale și un mediu fără fum de tutun la locurile de muncă și în spațiile aflate în gestiune.

Amendamentele introduse la art. 27 și introducerea **Anexei** la Legea 278/2007 țin de modificarea semnului unic de interdicere a fumatului cu expunerea acestuia în versiunea recomandată de Organizația Mondială a Sănătății, care va include o țigaretă aprinsă, un dispozitiv pentru încălzirea tutunului activat, o țigaretă electronică activată și o narghilea activată într-un cerc roșu, barată de o linie roșie transversală –, care poate fi însoțit de avertismentul „Fumatul este interzis. Fumatul în aceste încăperi/spații/transportul public contravine legii”, spre deosebire de semnul actual care include doar o țigaretă aprinsă barată de o linie roșie transversală. Această modificare este necesară pentru stabilirea că restricțiile privind fumatul includ nu doar fumatul țigaretelor convenționale, ci și a altor produse din tutun sau produse conexe noi, cu utilizarea dispozitivelor de încălzire și de livrare a nicotinei, ponderea consumului cărora este în creștere. Anexa conține prezentarea grafică a semnului unic de interdicere a fumatului.

Amendamentele propuse la art. 28, 29 și 30 au scopul să prevină și să monitorizeze parteneriatele cu industria tutunului, să excludă acțiunile de sponsorizare din partea acesteia, să prevină interferența industriei tutunului în adoptarea și implementarea politicilor publice, cu stabilirea ANI ca instituție responsabilă de monitorizare.

La articolul 34 ce ține de reglementarea supravegherii consumului de produse din tutun și a expunerii la fumul de tutun și la aerosolul de produs din tutun sau produs conex se includ și produsele conexe, pentru a asigura echilibru reglementărilor de supraveghere a acestora.

Amendamentele propuse la art. 37 vin să acorde dreptul autorităților cu funcții de control să solicite retragerea retragerea actului permisiv de către autoritatea emitentă în cazul constatării repetate a contravențiilor și neremedierea acestora.

2. Amendamentele aduse la articolul 17 din **Legea nr. 264/2005 cu privire la exercitarea profesiei de medic** au drept scop interdicerea acceptării de către medic a oricărui tip de contribuție voluntară, financiară, materială sau de altă natură, din partea companiilor din industria tutunului sau altor instituții susținute, inclusiv financiar, direct sau indirect de către industria tutunului, precum și promovarea, inclusiv în mass-media, scrisă, audiovizuală, on-line, de orice produse din tutun sau produse conexe ca având un nivel de risc redus pentru sănătate cu recomandarea acestora în practica medicală ca alternative pentru fumat. Aceste amendamente au scopul de reglementa în obligațiile profesionale ale medicului norme care să prevină acțiuni în promovarea unor produse din tutun sau produse conexe, ca fiind mai puțin dăunătoare decât altele, ceea ce contravine obligațiilor sale profesionale - medicul nu este în drept să supună pacientul unui risc nejustificat, nici chiar cu acordul acestuia.

3. Amendamentele la **Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008** vin să asigure echilibru între normele art. 91¹ și art. 364¹ în privința remedierii unor încălcări care constituie contravenții (art.461) alin. (11), pentru care acestea nu se aplică în cazul art.91¹ dar sunt valabile pentru art.364¹, ceea ce nu asigură coerență și echilibru pentru constatarea și examinarea contravențiilor pentru încălcarea legislației privind controlul tutunului. Astfel se propune excluderea art.364¹ din reglementările art.461 alin. (11).

De asemenea, se completează art. 91¹: i) alineatul (3) cu norme care interzic plasarea pe piață a pliculețelor cu nicotină; ii) includerea unor prevederi noi în alin. (10) privind interdicerea comercializării produselor din tutun, a produselor conexe, a dispozitivelor și a accesoriilor de utilizare, reîncărcare sau încălzire a acestora prin unități comerciale cu activitate de comerț electronic prin intermediul paginii web; iii) expunerea alineatelor (15) și (16) în conformitate și cu referire la art. 26 alin.(1) din Legea nr. 278/2007

privind controlul tutunului; iv) abrogarea alineatelor (17) și (18); v) expunerea alineatului (21) în redacție în ceea ce privește reducerea prețurilor, efectuarea promoțiilor, oferirea promoțională sau în calitate de cadou, comercializarea la un preț mai mic decât prețul de referință produselor din tutun, a produselor conexe, a dispozitivelor și a accesoriilor de utilizare, reîncărcare sau încălzire a acestora; vi) completarea cu alineatele (22)-(24) pentru a asigura reglementări contravenționale pentru încălcări în cazul comerțului ambulant, acceptarea de către funcționarii publici și persoanele cu funcție de demnitate publică a contribuțiilor financiare voluntare, materiale sau de altă natură, inclusiv a cadourilor din partea industriei tutunului, și acceptarea de către medic a oricărui tip de contribuție voluntară financiară, materială sau de altă natură, din partea companiilor din industria tutunului.

Concomitent se propune redactarea art. 364¹, 400, 406, 408 și 423³ pentru o mai bună partajare a responsabilităților organelor de specialitate cu drept de constatare și examinare a contravențiilor în domeniul controlului tutunului – Ministerul Afacerilor Interne și Agenția Națională pentru Sănătate Publică, precum și includerea unor responsabilități pentru Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor și pentru Autoritatea Națională de Integritate.

4. Amendamentele la articolul 25 din **Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr.320/2012** includ respectarea prevederilor din Legea nr. 278/2007 privind controlul tutunului, prin afișarea semnelor unice de interdicție a fumatului în locuri vizibile, și în cazurile în care sunt constatări înaintate de către populație, interdicția fumatului în spațiile publice și în alte locuri în care fumatul este interzis, comercializarea produselor din tutun și produselor conexe prin unități de comerț ambulant.

5. Amendamentele la **Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr.174/2018** vin cu unele modificări și completări la articolul 15 prin completarea cu alin.(12) ce vizează protecția minorilor, articolele 63, 65 și 69 ce vizează reglementările privind cerințe generale privind comunicările comerciale audiovizuale, sponsorizarea programelor audiovizuale, și plasarea de produse, în care sunt interzise produse din tutun, produse conexe și dispozitive și accesorii de utilizare, reîncărcare sau încălzire a produselor din tutun sau a produselor conexe.

6. Amendamentele la Articolul VI din **Legea nr. 25/2023 pentru modificarea unor acte normative** prevăd uniformizarea intrării în vigoare a modificărilor realizate prin Legea nr.25/2023, în scop de a evita neconcordanțele între modificările la Legea nr.278/2007 și Codul Contravențional nr.218/2008.

7. **Dispozițiile finale și tranzitorii** stabilesc perioade de intrare treptată a reglementărilor, mai mari de la expirarea termenului de 12 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în special pentru cele în care antreprenorii trebuie să se conformeze la reglementările legate de etichetarea produselor din tutun pentru fumat cu pictograme, care din 01.01.2027 se propun a fi câte trei seturi, în conformitate cu prevederile Directivei 2014/40/UE. De asemenea, pentru reglementările de etichetare și ambalare a produselor din tutun și produselor conexe se propune intrarea în vigoare din 21.03.2026, odată cu intrarea în vigoare a reglementărilor pentru marcajele de trasabilitate aprobate prin Legea nr.25/2023. Reglementările pentru protecția împotriva expunerii la fumul de tutun și la aerosolul de produs din tutun sau de produs conex se propun a intra în vigoare din 31.05.2025, concomitent cu contravențiile pentru încălcarea acestora. Reglementărilor pentru neadmiterea implicării medicilor în promovarea unor produse din tutun sau produse conexe, ca fiind mai puțin dăunătoare decât altele, ceea ce contravine obligațiilor sale profesionale - medicul nu este în drept să supună pacientul unui risc nejustificat, nici chiar cu acordul acestuia, se propun a intra în vigoare, concomitent cu măsurile de contravenție, la expirarea termenului de 3 luni din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Introducerea acestor amendamente sunt bazate pe următoarele considerente:

a) Multitudinea de dovezi care demonstrează că produsele de tutun sunt dăunătoare pentru sănătate. Emisiile de țigări electronice conțin nicotină și alte substanțe toxice, care afectează nu doar sănătatea consumatorilor dar și celor care sunt expuși secundar la emisiile acestora.

La ziua de azi pe piață există o diversitate mare de produse de nicotină (țigări electronice), cunoscute drept sisteme electronice de livrare a nicotinei (ENDS) și sisteme electronice de livrare a produselor ce nu conțin nicotină (ENNDS). Aceste sisteme încălzesc un lichid pentru a crea aerosoli care sunt inhalați de utilizator. Aceste e-lichide de obicei conțin nicotină, arome și alte substanțe chimice, care pot fi toxice pentru sănătatea oamenilor. Consumul de nicotină la copii și adolescenți are un impact dăunător asupra dezvoltării creierului, ceea ce duce la consecințe pe termen lung și la apariția diverselor tulburări mentale

în vârstă adultă.

Nicotina dezvoltă dependență, iar dovezile existente confirmă ca minorii care folosesc țigările electronice au șanse duble să inițieze ulterior și consumul de produse de tutun convenționale⁶. Expunerea la nicotină a femeilor însărcinate poate avea consecințe similare asupra dezvoltării creierului fătului.

Studiile recente sugerează că utilizarea ENDS poate crește riscul de boli de inimă și afecțiuni pulmonare. Folosirea țigărilor electronice a fost legată de dezvoltarea unor leziuni pulmonare raportate la 2.807 persoane din cele 50 de state SUA, inclusiv 60 de decese confirmate în 27 state. Aceste leziuni au fost descrise de Centrul Statelor Unite pentru Controlul și Prevenirea Bolilor (CDC) drept leziune pulmonară asociată cu țigările electronice sau vaping (EVALI), ceea ce a determinat CDC să demareze o anchetă pe problema respectivă⁷.

La fel au fost raportate un număr însemnat de cazuri de vătămări fizice produse în urma folosirii unor dispozitive defecte sau în cazul unor deficiențe provocate de utilizatori. Expunerea accidentală a copiilor la lichidele din ENDS poate avea consecințe grave, în special în cazul unui contact direct cu tegumentele sau mucoasele sau în cazul ingestiei involuntare a acetui lichid.

b) Concluziile raportului elaborat de un grup independent de savanți și experți, prezentat la a șaptea sesiune COP (documentul FCTC/COP/7/11), și care aduce dovezile privind impactul ENDS/ENNDS asupra sănătății consumatorilor și celor expuși emisiilor acestor produse, rolul lor potențial în renunțarea la tutun și impactul asupra eforturilor de control a tutunului și evoluează opțiunile de politica pentru controlul acestor produse⁸.

Dept urmare, părțile sunt invitate să ia următoarele măsuri de reglementare:

- să interzică sau să restricționeze fabricarea, importul, distribuția, prezentarea vânzarea și utilizarea ENDS/ENNDS, în conformitate cu legislația lor națională și obiectivele de sănătate publică;
- să monitorizeze și să raporteze evoluțiile științifice, de reglementare și de piață, cum ar fi inițierea, încetarea, publicitatea și promovarea.
- să interzică vânzarea acestor produse copiilor și adolescenților pentru a preveni inițierea și/sau cu scopul de a reduce utilizarea produselor conexe la această grupă de vârstă;
- să monitorizeze utilizarea ambelor ENDS și/sau ENNDS în rândul copiilor și adolescenților și asimilarea ulterioară a fumatului prin efectuarea de anchete naționale relevante.

c) Experiența altor state⁹, care demonstrează că la nivel global, 121 țări au adoptat diverse măsuri de reglementare a produselor de nicotină, astfel 34 dintre țări au interzis vânzarea ENDS iar altele 87 de țări permit vânzarea acestor produse, dar au adoptat una sau mai multe măsuri pentru a le reglementa. Din cele din urmă, 42 de țări interzic complet utilizarea țigărilor electronice în toate locurile publice închise, locurile închise de muncă și transportul public; alte 45 de țări interzic utilizarea lor în anumite locuri publice, dar nu în toate. 64 de țări impun aplicarea de avertismente de sănătate pe dispozitivele ENDS, pe e-lichide sau pe ambele.

Pe lângă țările care interzic vânzarea ENDS, Finlanda, Ungaria, Lituania și Muntenegru au adoptat interzicerea aromelor caracteristice, cu excepția aromei de „tutun”. Danemarca, Estonia, Germania, Nouă Zeelandă, Filipine, Arabia Saudită, China, Egipt și Ucraina interzic sau permit doar arome selectate. 73 de țări au impus limită de vârstă la procurarea acestor produse.

d). **Introducerea amendamentelor la articolul 26**, în conformitate cu Recomandarea Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind mediile fără fum de tutun (2009/C 296/02) prin extinderea listei de locuri publice unde se interzice fumatul, inclusiv produselor de tutun incalzit și produselor conexe. Scopul major al amendamentelor aplicate la acest articol este protejarea de efectele nocive ale fumului de tutun secundar și emisiile produselor conexe;

1) Există dovezi incontestabile care susțin că fumul de tutun dăunează nefumătorilor și că nu există un nivel sigur de expunere. Expunerea chiar și la o doză mică de fum de tutun poate fi periculoasă pentru sănătate.

⁶ Goriounova NA, Mansvelder HD. Short- and long-term consequences of nicotine exposure during adolescence for prefrontal cortex neuronal network function. *Cold Spring Harb Perspect Med*. 2012;2(12):a012120. doi: 10.1101/cshperspect.a012120.

⁷ Outbreak of lung injury associated with the Use of E-cigarettes https://www.cdc.gov/tobacco/basic_information/e-cigarettes/severe-lung-disease.html

⁸ FCTC/COP/7/11 Electronic Nicotine Delivery Systems and Electronic Non-Nicotine Delivery Systems (ENDS/ENNDS) <https://fctc.who.int/publications/m/item/fctc-cop-7-11-electronic-nicotine-delivery-systems-and-electronic-non-nicotine-delivery-systems-fends-ennds>

⁹ WHO report on the global tobacco epidemic, 2023: protect people from tobacco smoke <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/372043/9789240077164-eng.pdf?sequence>

Impactul negativ asupra sănătății pe care îl are fumul de tutun secundar, fapt confirmat de organizațiile importante din domeniul medical și științific precum WHO IARC, US Surgeon General, Comitetul Științific al Regatului Unit pentru Controlul Tutunului și Sănătate. Cele mai recente estimări indică 1,3 milioane de decese care se produc anual, sunt printre nefumătorii expuși la fumul de tutun, iar majoritatea acestor decese (1,2 milioane) au loc în țările cu venituri mici și medii. Pe lângă decese, expunerea la fumul de tutun la populația adultă este asociată cu riscul crescut de accident vascular cerebral, boli coronariene, cancer, boală pulmonară obstructivă cronică, infecții respiratorii și alte afecțiuni.

Situația este mai gravă pentru copii și adolescenți, care de obicei sunt privați de dreptul de a alege mediul în care se află. La nivel global 51 000 de copii și adolescenți cu vârsta sub 20 de ani mor în fiecare an din cauza expunerii la fumul de tutun. Aproape toți acești copii (aproape 47 000) au vârsta de sub 5 ani¹⁰. Copii expuși la fumul de tutun au un risc crescut pentru a dezvolta simptome respiratorii cronice, infecției tractului respirator, exacerbarea astmului bronșic, dezvoltării sistemului respirator, infecțiile urechii medii și sindromul morții subite a sugarului. Expunerea la fumul de tutun în timpul copilăriei nu are doar consecințe dăunătoare imediate asupra sănătății, ci continuă să afecteze sănătatea lor și la vârsta adultă. Un studiu recent efectuat în Japonia a demonstrat că adulții care au fost expuși la fumul de tutun în timpul copilăriei au un risc crescut să decedeze de boală coronariană¹¹.

Un alt moment alarmant este expunerea gravidelor la fumul de tutun este dăunător pentru creșterea și dezvoltarea fătului, ducând la nașteri complicate, cum ar fi nașterea prematură, greutatea scăzută la naștere și mortalitatea perinatală și infantilă. Expunerea la fumul de tutun în timpul sarcinii crește cu 23% riscul de nașteri morții și cu 13% risc crescut de malformație congenitală¹².

2) Expunerea la fumul de tutun impune costuri majore atât economiilor naționale cât și gospodăriilor individuale. În Statele Unite, în 2018, fumatul a costat 600 de miliarde de dolari, dintre care 7 miliarde USD au rezultat din pierderea productivității din cauza deceselor premature cauzate de expunerea la fumul de tutun¹³.

Studiile arată că expunerea la fumul de tutun este în general mai mare în rândul grupurilor dezavantajate, persoanelor cu un nivel de educație scăzut, copiii din mediul rural, copii din familii social vulnerabile, femeile.

3) Deoarece, la nivel global, spațiile sau mediile fără fum de tutun devin tot mai populare, în paralel se înregistrează și o scădere a prevalenței fumatului printre populația adultă, respectiv și expunerea la fumul de tutun din ultimii 20-30 de ani este în scădere. În Statele Unite, de exemplu, între 1988 și 2018, expunerea la fumul de tutun secundar în rândul nefumătorilor a scăzut de la 87,5% la 24,6% . În Marea Britanie a crescut procentul copiilor care trăiesc în casele fără fum de la 63% în 1998 la 93,3% în 2018. Pe de altă parte, sondajul Eurobarometru din 28 de țări europene indică o tendință stagnantă între 2006 și 2017. Un studiu global amplu care analizează tendințele expunerii la fumul de tutun secundar în rândul adolescenților a demonstrat că, în timp ce expunerea acasă a scăzut între 1999 și 2018, expunerea în locurile publice a crescut.

Rezultatele studiului GYTS arată că în 2019 în Republica Moldova, 28, 3% dintre copii cu vârsta între 13-15 ani au fost expuși la fumul de tutun în case, 43,2% au fost expuși la fumul de tutun în locuri publice închise iar 46,4% dintre copii au fost expuși la fumul de tutun în spații publice deschise.

4) Dovezile arată că, implementarea politicilor fără fum comprehensive în spațiile publice, rezultă în percepția fumatului drept comportament mai puțin acceptabil, totodată apare tendința ca și spațiile private (casele, mașinile private) să fie protejate de fumul de tutun, ceea ce duce la o scădere a expunerii la substanțe toxice și cancerigene, un risc major pentru femeile însărcinate și copii care locuiesc cu fumători. În plus, copiii și adolescenții care nu sunt expuși la fumul de tutun au șanse mai reduse să inițieze personal consumul acestor produse. Un studiu realizat în China a arătat că expunerea copiilor la fumul de tutun în case crește șansa acestor copii să inițieze ulterior consumul de tutun¹⁴.

¹⁰ Global Burden of Disease [online database]. Seattle (WA): Institute of Health Metrics; 2019 (<https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>).

¹¹ Wang D, Juonala M, Viikari JSA, Wu F, Hutri-Kähönen N, Raitakari OT et al. Exposure to parental smoking in childhood is associated with high C-reactive protein in adulthood: the cardiovascular risk in young Finns study. *J Atheroscler Thromb*. 2017;24(12):1231– 41. doi: 10.5551/jat.40568.

¹² Tsai J, Homa DM, Gentzke AS, Mahoney M, Sharapova SR, Sosnoff CS et al. Exposure to secondhand smoke among nonsmokers – United States, 1988–2014. *Morb Mortal Wkly Rep*. 2018;67:1342–6. doi: 10.15585/mmwr.mm6748a3.

¹³ Economic trends in tobacco. In: Centers for Disease Control and Prevention/ Smoking and tobacco use [website]. Atlanta (GA): Centers for Disease Control and Prevention (https://www.cdc.gov/tobacco/data_statistics/fact_sheets/economics/econ_facts/index.htm#references).

¹⁴ Yang X, Yan Z, Xu G, Tan Y, Zhu J. How secondhand smoke exposure affects tobacco use and smoking susceptibility of adolescents: sex and school differences. *Tob Induc Dis*. 2021;19:68. doi: 10.18332/tid/140094.

Un alt studiu din Marea Britanie a demonstrat că copiii care sunt îngrijiți de fumători au aproape 70% mai mari șanse să devină fumători până la vârsta de 15 ani¹⁵.

5) Pentru a proteja eficient oamenii, politicile fără fumat trebuie să fie aplicate comprehensiv și să cuprindă toate locurile publice închise, semiînchise și eventual la aer liber, la fel toate locurile de muncă, toate mijloacele de transport în comun să fie libere 100% de fumul de tutun. Alternative precum ventilația, filtrarea aerului și utilizarea spațiilor pentru fumat s-au dovedit ineficiente și nu protejează împotriva expunerii la fumul de tutun.

Australia, Marea Britanie, Canada, California au adoptat deja politici care extind mediile fără fum și asupra locurilor publice în aer liber precum și în spațiile private, cum ar fi mașinile și casele private, terenurile de joacă, campusurile școlare și terenurile adiacente instituțiilor de sănătate, spațiilor publice adiacente cum ar fi terasele, intrările în clădire și alte locuri unde nefumătorii pot fi involuntar supuși efectelor toxice și cancerigene ale fumului de tutun.

e) Un alt aspect ce necesită o intervenție din partea statului este prevenirea promovării produselor din tutun și celor conexe prin intermediul produselor audiovizuale, care au o vizualizare ridicată - în Republica Moldova posturile TV reprezintă principalul canal de informare pentru 82% din populație. Astfel, scenele care conțin procesul consumului de tutun și a celor conexe, sunt concomitent un important instrument de promovare pentru aceste produse. Deaceia se impune ca materialele audiovizuale ce conțin aceste scene să fie însoțite de mesajul de avertizare: „Fumatul dăunează grav sănătății dumneavoastră și a celor din jur și creează dependență”. În acest context se propune ca în materialele audiovizuale **nou create**, destinate copiilor și adulților, inclusiv în filmele TV și video, în spectacolele de teatru și de divertisment, în programele radio, TV și de știri, de asemenea difuzarea, inclusiv difuzarea prin cablu, și orice altă utilizare a jocurilor, materialelor audiovizuale, spectacolelor, programelor în care se prezintă produsele menționate sau procesul de consum al acestor produse să nu fie admise spre difuzare.

Considerentele principale care stau la baza acestor amendamente sunt:

- politici eficiente și comprehensive de medii fără fum de tutun salvează vieți;
- Legile de protecție față de fumul de tutun reduc mortalitatea neonatală și infantilă;
- Legile protective față de fumul de tutun pot promova medii fără fum chiar și în spații private;
- Legile ce asigură medii libere de fumul de tutun pot încuraja oamenii să renunțe la fumat și să prevină inițierea fumatului printre tineri;
- implementarea măsurilor de mediu fără fum de tutun sunt cost-eficiente;
- interdicțiile de fumat au un impact economic pozitiv asupra afacerilor și turismului.

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunile alternative – ca politici voluntare de aplicare a interdicțiilor, fără stabilirea unor reglementări în domeniul controlului tutunului, nu pot fi propuse și luate în considerare, fiindcă ele nu vor asigura cadrul normativ propice pentru protejarea respectarea și implementarea angajamentelor statului stabilite și prin Acordul de Asociere Republica Moldova Uniunea Europeană la compartimentul „Sănătatea publică”, CCTC-OMS și vor conduce la agravarea sănătății publice și stabilității demografice a țării.

4. Analiza impacturilor opțiunilor

a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate

Opțiunea 1 – „a nu face nimic”:

Opțiunea 1 constă în exceptarea produselor de tutun încălzit de la obligațiile de a purta mesajul de informare și avertismentul de sănătate, de la cerințele existente pentru alte tipuri de produse din tutun. Promovarea deschisă și agresivă a produselor din tutun încălzit și produselor conexe ca produse cu risc scăzut. Vor continua campaniile de informare a populației privind riscurile fumatului pentru sănătatea și beneficiile renunțării la fumat, dar acestea nu vor avea efectul scontat deoarece vor fi devalorizate de permisivitatea utilizării acestor produse.

¹⁵ Laverty AA, Filippidis FT, Taylor Robinson D, Millett C, Bush A, Hopkinson NS. Smoking uptake in UK children: analysis of the UK millennium cohort study. Thorax. 2019;74:607–10. doi: 10.1136/thoraxjnl-2018-212254.

Lacunele legislative și interpretările ambigue vor favoriza răspândirea largă pe piață a produselor respective. Nu se vor respecta cerințele de ambalare și etichetare a produselor din tutun, cerințele de comercializare a acestora cu creșterea numărului consumatorilor de produse din tutun și conexe. Se presupune că această opțiune nu va aduce la o îmbunătățire semnificativă a situației din potrivă fenomenul va lua amploare cu consecințe sociale și economice.

Țara va continua să suporte cheltuieli mari – 2% din PIB, ce va împiedica alocarea unor resurse pentru proiecte sociale și de infrastructură în beneficiul populației.

Nu s-au identificat beneficii pentru această opțiune

Opțiunea 2 - reglementare națională privind controlul tutunului ca măsură de sănătate publică

Beneficiile opțiunii 2

Reglementarea națională va oferi protecție pentru toate grupurile din populație, inclusiv cele vulnerabile. Aprobarea și punerea în aplicare noilor reglementări de control al tutunului, ce țin de produsele din tutun încălzit, produse conexe, dispozitivele și accesoriile de utilizare, reincărcare sau încălzire a acestora vor oferi protejarea populației de fumul de tutun și de aerosolul de la produsele de tutun încălzit și a produselor conexe prin fortificarea măsurilor existente de control al tutunului cu impunerea mediilor libere de tutun și implementarea ei în conformitate cu recomandările CCCT și Recomandarea Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind mediile fără fum de tutun.

Beneficiile acestei opțiuni vor fi atât sociale – reducerea mortalității și cheltuielilor de tratare a maladiilor, care depășesc costurile de la impozitele colectate pentru produsele din tutun – cât și economice – menținerea fertilității și creșterea productivității populației, precum și reducerea cheltuielilor din bugetul familiilor, în special a celor tinere suportate pentru procurarea produselor din tutun încălzit, a celor conexe, dispozitivele și accesoriile de utilizare, reincărcare sau încălzire a acestora și realocarea acestor resurse pentru bunuri de primă necesitate sau servicii.

b¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Aprobarea modificărilor și completărilor în Legea nr. 278/2007 privind controlul tutunului vor conduce la următoarele beneficii:

- perfectarea unui cadru legislativ și normativ în domeniul sănătății publice aliniat la prioritățile naționale de dezvoltare a legislației europene și recomandările CCCT, la care Republica Moldova este parte și racordarea la legislația Uniunii Europene.
- o mai bună coordonare a activităților de control a tutunului la nivel național, teritorial, cu antrenarea structurilor altor ministere și autorități administrative publice centrale, a autorităților administrației publice locale.
- reglementări mai clare a produselor noi din tutun;
- reducerea accesului minorilor la produsele din tutun și produsele conexe;
- extinderea protecției împotriva expunerii la fumul de tutun și la aerosolul de produs din tutun sau produs conex.

Beneficiile acestei opțiuni vor fi atât sociale – reducerea mortalității și cheltuielilor de tratare a maladiilor, care depășesc costurile de la impozitele colectate pentru produsele din tutun – cât și economice – reducerea dezechilibrului demografic prin reducerea mortalității la bărbați (fiecare al doilea bărbat decedează de o boală cauzată de fumat) și creșterea productivității populației, precum și reducerea cheltuielilor din bugetul familiilor, în special a celor tinere suportate pentru procurarea produselor din tutun încălzit, a celor conexe, dispozitivele și accesoriile de utilizare, reincărcare sau încălzire a acestora și realocarea acestor resurse pentru bunuri de primă necesitate sau servicii.

Costurile opțiunii 2

Nu vor exista costuri suplimentare pentru măsurile de monitorizare a consumului de produse din tutun încălzit, produse conexe și utilizării dispozitivelor și a accesoriilor de utilizare, reincărcare sau încălzire a acestora, deoarece nu vor fi instituite structuri administrative suplimentare, în autoritățile responsabile.

b²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

În cazul unei aplicări voluntare a legislației, va continua promovarea deschisă și agresivă a produselor din

tutun încălzit și produselor conexe ca produse cu risc scăzut. Vor continua campaniile de informare a populației privind riscurile fumatului pentru sănătatea și beneficiile renunțării la fumat, dar acestea nu vor avea efectul scontat deoarece vor fi devalorizate de permisivitatea utilizării acestor produse.

Lacunele legislative și interpretările ambigue vor favoriza răspândirea largă pe piață a produselor respective. Nu se vor respecta cerințele de ambalare și etichetare a produselor din tutun, cerințele de comercializare a acestora cu creșterea numărului consumatorilor de produse din tutun și conexe. Se presupune că această opțiune nu va aduce la o îmbunătățire semnificativă a situației din potrivă fenomenul va lua amploare cu consecințe sociale și economice.

Țara va continua să suporte cheltuieli mari – 2% din PIB, ce va împiedica alocarea unor resurse pentru proiecte sociale și de infrastructură în beneficiul populației.

Alte posibile dezavantaje țin de neasigurarea respectării obligațiilor Republicii Moldova la CCCT a OMS, pe care și le-a asumat prin ratificarea Convenției prin Legea nr. 124/2007 și a Acordului de Asociere RM-UE.

c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/îminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizați în acesta

Există riscul ca agenții economici să continue promovarea produselor din tutun încălzit și cele conexe, a dispozitivelor și a accesoriilor de utilizare, reincărcare sau încălzire a acestora prin metode ilegale, ce poate induce o creștere a prevalenței consumului acestor produse în primul rând de către tineri.

Alte riscuri țin de capacitățile autorităților de control ca să asigure implementarea comprehensivă a prevederilor. Aceste riscuri vor fi diminuate prin instruirea personalului, perfecționarea listelor de verificare, efectuarea unor campanii de informare a populației și a grupurilor vulnerabile.

Totodată considerăm că gradul de conformare a agenților economici la aceste prevederi va fi ridicat

d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sînt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi

Majoritatea costurilor suportate de agenții economici din industria tutunului pentru implementarea prevederilor legale propuse spre adoptare țin de costuri administrative. Va fi suplimentat conținutul rapoartelor anuale prezentate la ANSP, precum și a conținutului materialelor prezentate la notificarea produselor noi sau cu compoziția modificată, activități ce pot fi efectuate de același număr de personal.

Ar putea exista costuri pentru modificarea etichetării ambalajelor produselor din tutun încălzit și a produselor conexe, care nu depășesc 1% din costul de producere și pot fi acoperite din supraprofitul obținut din comercializarea produselor din tutun și celor conexe. Totodată, pentru a se conforma acestor prevederi și a realiza stocurile de produse cu etichetarea anterioară acestor prevederi, agenții economici vor avea o perioadă de tranziție pentru conformare până la 1,5 ani.

Costurile privind aplicarea noul semn unic de interdicție a fumatului va fi suportat de către partenerii de dezvoltare, cu editarea și distribuirea acestuia în cantități suficiente tuturor instituțiilor și solicitanților.

Concluzie

e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați

Aprobarea modificărilor și completărilor la Legea nr. 278/2007 privind controlul tutunului, vor conduce la perfectarea unui cadru legislativ și normativ național în domeniul sănătății publice aliniat la rigorile europene și recomandările (CCCT), la care Republica Moldova este țară-parte.

Consumatorii vor fi informați despre faptul că produsele din tutun încălzit și produsele conexe sunt la fel de periculoase ca și țigarele obișnuite și au aceleași consecințe asupra sănătății.

Implementarea prevederilor legislative menționate cu modificările și completările propuse urmează să contribuie la îmbunătățirea stării de sănătate a populației prin prevenirea accesului minorilor la produsele din tutun și la produsele conexe, informarea populației despre consecințele grave pentru sănătate și viață, crearea unui mecanism eficient de supraveghere și control a consumului de tutun și a produselor conexe și a consecințelor acestuia pentru sănătate și reducerea costurilor medicale și socio-economice ale populației Republicii Moldova, cauzate de bolile și afecțiunile legate de consumul de tutun și produsele conexe.

5. Implementarea și monitorizarea

a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sînt necesare

Va fi asigurată monitorizarea producerii, promovării, comercializării, politicilor de prețuri și de taxare a articolelor din tutun și a sancțiunilor pentru încălcarea legislației din domeniu se va realiza prin monitorizare a tendințelor morbidității și mortalității legate de consumul articolelor din tutun, precum și a producerii, promovării, comercializării, politicilor de prețuri și de taxare a articolelor din tutun, evaluării impactului implementării prevederilor legislative menționate, identificarea și consolidarea sistemului de supraveghere pentru a colecta și a direcționa datele în elaborarea politicilor, efectuarea studiilor populaționale privind consumul tutunului în toate grupurile de populație în scopul evaluării răspândirii fumatului, stabilirii nivelului de cunoștințe și doleanțelor populației în acest domeniu, efectuarea studiilor economico-financiare asupra costurilor (directe și indirecte), impuse de fumat asupra societății și privind cost-eficacitatea intervențiilor de control al tutunului, monitorizarea activităților din industria tutunului și prevenirea interferenței industriei tutunului cu politicile de control al tutunului, testarea și măsurarea conținutului și răspândirii produselor din tutun, monitorizarea importului și plasării pe piață a produselor din tutun.

- Vor fi fortificate capacitățile de control ale ANSP și IGP, prin instruire și preluarea experienței altor țări cu europene cu prevederi similare ale legislației,
- Vor fi fortificate capacitățile ANSP de analiză a datelor cu solicitarea de conectare la poarta unică de intrare (Common Entry Gate) a datelor pentru statele UE privind produsele din tutun,
- Vor fi elaborate proiecte de modificare a HG 1065/2016 și HG 613/2017

b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea

Monitorizarea implementării și impactului opțiunii recomandate necesită indicatori de performanță bine definiți:

- 1) legislație aplicată privind respectarea interzicerii publicității, promovării și sponsorizării produselor conexe, dispozitivelor și accesoriilor de utilizare, reincărcare sau încălzire a acestora;
- 2) ponderea localurilor cu spații închise unde se respectă restricțiile privind fumatul,
- 3) legislație aplicată privind respectarea interzicerii comercializării produselor din tutun, produselor conexe, dispozitivelor și accesoriilor de utilizare, reincărcare sau încălzire a acestora minorilor;
- 4) ponderea ambalajelor de produse din tutun și produse conexe conform prevederilor legale,
- 5) nr. agenților economici (inclusiv ponderea) care raportează conform prevederilor
- 6) număr de neconformități cu legislația în vigoare, depistate și sancționate;
- 7) ponderea neconformităților în totalul controalelor efectuate;
- 8) prevalența consumului produselor de tutun și produselor conexe, dezagregată după grupe de vîrstă, gen, locul de reședință și zona geografică;
- 9) rata expunerii la fumul de tutun și emisiile produselor conexe în spații publice și private, printre adulți și copii;
- 10) rata mortalității generale și premature cauzate de consumul de tutun și produse conexe;
- 11) incidența și prevalența în populație a bolilor netransmisibile pentru care fumatul este un factor de risc predominant;
- 12) ponderea persoanelor care au renunțat la fumat;
- 13) nivelul de cunoștințe, atitudini și percepții fața de efectele daunatoare asupra sănătății a produselor de tutun, inclusiv produselor de tutun încălzit și produselor conexe atât în timpul utilizării cât și expunerii la emisiile acestor produse.

c) Identificați peste cît timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea

Impacturile interdicțiilor privind fumatul în anumite spații vor fi resimțite imediat de la intrarea în vigoare, cu producerea unui efect mai pronunțat al actului legislativ în timp de 3-5 ani.

Eficiența actului normativ se va monitoriza prin efectuarea studiilor populaționale, care vor măsura nivelul de consum a produselor din tutun și produselor conexe, procentul populației expuse la fumul de tutun și emisiile produselor conexe, ponderea celor care intenționează să renunțe la fumat.

De către ANSP, INP și IGC vor fi efectuate controale planificate și/sau inopinate în vederea evaluării conformării cu legislația.

Datele ce țin de compoziția și conținutul de ingrediente în produsele din tutun și cele conexe vor fi prezentate anual de către agenții economici la ANSP, unde vor fi analizate și generalizate.

ANSP va elabora și publica pe pagina oficială rapoartele bi-anual privind implementarea legislației în domeniul controlului tutunului.

6. Consultarea

a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă

Primul grup este reprezentat de consumatori, inclusiv adolescenții, care vor avea parte de informații privind efectele nocive asupra sănătății și protecția sănătății persoanelor supuse expunerii la fumul de tutun și aerosoli.

Alt grup ține de managerii localurilor de alimentație publică și de agrement, care vor avea spații libere de fumat și vor putea beneficia de creșterea numărului de vizitatori nefumători,

Un al treilea grup sunt instituțiile de educație care vor beneficia de spații aferente libere de fumat. La această categorie se includ și autoritățile publice locale

Al patrulea grup vor fi producătorii și importatorii, implicați în importul și exportul produselor din tutun și cele conexe, care vor trebui să se conformeze noilor reglementări care vor fi în mod egal aplicabile întreprinderilor mari, mijlocii și mici, implicate în producerea, importul sau comercializarea produsele din tutun și cele conexe.

Un alt grup sunt autoritățile publice interesate –Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General de Patrulare, care au obligația de a implementa noua legislație și de a decide măsuri adecvate în cadrul supravegherii implementării legii.

Atribuțiile fiecărei autorități privind controlul tutunului sunt reglementate în Legea nr.278/2007 privind controlul tutunului și se aplică în egală măsură tuturor întreprinzătorilor din domeniul tutunului indiferent de dimensiunile afacerii.

b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Proiectul Hotărârii Guvernului a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Sănătății, compartimentul „Transparență”, Proiecte supuse consultărilor publice” și pe portalul guvernamental (www.particip.gov.md) și poate fi accesat la link-urile:

[https://particip.gov.md/ro/document/stages/ministerul-sanatatii-anunta-initierea-procedurii-de-elaborare-a-proiectului-de-lege-privind-modificarea-unor-acte-legislative-controlul-tutunului/11514;](https://particip.gov.md/ro/document/stages/ministerul-sanatatii-anunta-initierea-procedurii-de-elaborare-a-proiectului-de-lege-privind-modificarea-unor-acte-legislative-controlul-tutunului/11514)

[https://particip.gov.md/ro/document/stages/ministerul-sanatatii-prezinta-spre-consultari-publice-proiectul-de-hotarare-a-guvernului-cu-privire-la-aprobarea-proiectului-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-controlul-tutunului/11762.](https://particip.gov.md/ro/document/stages/ministerul-sanatatii-prezinta-spre-consultari-publice-proiectul-de-hotarare-a-guvernului-cu-privire-la-aprobarea-proiectului-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-controlul-tutunului/11762)

Proiectul hotărârii de Guvern a fost consultat și avizat de autoritățile publice și instituțiile interesate în conformitate cu prevederile Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, propunerile înaintate au fost luate în considerare și compilate în tabelul de sinteză.

c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat).

În conformitate cu prevederile pct. 11, subpct. 21, lit. a) și b) din Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2019, proiectul a fost examinat în cadrul ședinței Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător din 12.12.2023.

În contextul implementării angajamentelor legate de implementarea Convenției-cadru privind Controlul Tutunului a Organizației Mondiale a Sănătății, precum și în conformitate cu cap. IV Asigurarea eficienței politicilor publice de control al tutunului, a Legii 278/2007 privind controlul tutunului, politicile în domeniul controlului tutunului nu trebuie supuse consultărilor cu industria tutunului.

Anexă

Tabel pentru identificarea impacturilor

Categorii de impact	Punctaj atribuit		
	Opțiunea propusă	Opțiunea alternativă 1 (a nu face nimic)	Opțiunea alternativă 2
Economic			
costurile desfășurării afacerilor	0	0	

povara administrativă	-1	0	
fluxurile comerciale și investiționale	0	0	
competitivitatea afacerilor	0	0	
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	0	0	
concurența pe piață	0	0	
activitatea de inovare și cercetare	+1	0	
veniturile și cheltuielile publice	+1	-3	
cadrul instituțional al autorităților publice	0	-1	
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	0	-1	
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	0	-1	
situația social-economică în anumite regiuni	0	-1	
situația macroeconomică	0	-1	
alte aspecte economice	3	-1	
Social			
gradul de ocupare a forței de muncă	0	-1	
nivelul de salarizare	0	0	
condițiile și organizarea muncii	+2	-1	
sănătatea și securitatea muncii	+2	-1	
formarea profesională	+1	0	
inegalitatea și distribuția veniturilor	+1	-1	
nivelul veniturilor populației	+1	-1	
nivelul sărăciei	+1	-1	
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile	+1	-1	
diversitatea culturală și lingvistică	0	0	
partidele politice și organizațiile civice	0	0	
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și morbiditatea	+3	-3	
modul sănătos de viață al populației	+3	-3	
nivelul criminalității și securității publice	+2	-2	
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială	+1	-1	
accesul și calitatea serviciilor educaționale	+3	-2	
accesul și calitatea serviciilor medicale	+3	-1	
accesul și calitatea serviciilor publice administrative	+1	0	
nivelul și calitatea educației populației	+1	-1	
conservarea patrimoniului cultural	0	0	
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestări culturale	+3	-1	
accesul și participarea populației în activități sportive	+1	-1	
discriminarea	+3	-1	
alte aspecte sociale	+1	0	
De mediu			
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon	+1	-1	
calitatea aerului	+3	-3	
calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen	+1	-1	

biodiversitatea	+1	-1	
flora	0	0	
fauna	0	0	
peisajele naturale	0	0	
starea și resursele solului	0	0	
producerea și reciclarea deșeurilor	0	0	
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile	0	0	
consumul și producția durabilă	0	0	
intensitatea energetică	0	0	
eficiența și performanța energetică	0	0	
bunăstarea animalelor	0	0	
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)	+1	-1	
utilizarea terenurilor	0	0	
alte aspecte de mediu	0	0	

Tabelul se completează cu note de la -3 la +3, în drept cu fiecare categorie de impact, pentru fiecare opțiune analizată, unde variația între -3 și -1 reprezintă impacturi negative (costuri), iar variația între 1 și 3 – impacturi pozitive (beneficii) pentru categoriile de impact analizate. Nota 0 reprezintă lipsa impacturilor. Valoarea acordată corespunde cu intensitatea impactului (1 – minor, 2 – mediu, 3 – major) față de situația din opțiunea „a nu face nimic”, în comparație cu situația din alte opțiuni și alte categorii de impact. Impacturile identificate prin acest tabel se descriu pe larg, cu argumentarea punctajului acordat, inclusiv prin date cuantificate, în compartimentul 4 din Formular, lit. b¹) și, după caz, b²), privind analiza impacturilor opțiunilor.

Anexe

Proiectul legii privind modificarea unor acte legislative
Nota informativă la proiect
Tabelul de concordanță
Tabelul comparativ al actelor normative până la și după modificare